

Gestorom za sektor malého a stredného podnikania je **Ministerstvo hospodárstva**, ktoré prostredníctvom Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania realizuje aktivity v oblasti podpory MSP.

Založenie **Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania** (NARMSP), ako aj siete **Regionálnych a poradenských informačných centier** (RPIC) a **Podnikateľských a inovačných centier** (BIC) v roku 1993 bolo uskutočnením základného inštitucionálneho nástroja podpory a rozvoja MSP tak, ako bol navrhnutý v **Programu komplexnej podpory MSP**. Nosnou myšlienkou bolo založenie inštitúcie (s príslušnou sieťou RPIC/BIC po celej SR), ktorej úlohou je koordinácia všetkých aktivít na podporu malého a stredného podnikania na medzinárodnej, národnej a lokálnej úrovni. Koordinuje aktivity zamerané na podporu rozvoja MSP a plní funkciu komplexného informačného centra pre podnikateľov, organizátora vzdelávacích a poradenských programov a realizátora širokého spektra finančných podporných programov pre MSP.

V roku 1996 bol zriadený **Fond na podporu zahraničného obchodu** (Foreign Trade Support Fund - FTSF) (www.fpzo.sk) ako neštátny účelový fond. Prispieva k rozvoju zahranično-obchodných vzťahov najmä v oblasti exportu a v prospech predovšetkým malých a stredných podnikateľov. Fond združuje prostriedky podnikateľskej sféry a príspevok zo štátneho rozpočtu na podporu zahraničného obchodu na princípe solidarity.

NARMSP spracováva každoročne **Správu o stave MSP**, ktorá obsahuje dostupné štatistiky týkajúce sa MSP, aktuálne formy podpory MSP a návrhy opatrení na rozvoj MSP. Príspevkové programy na podporu malého a stredného podnikania a záručné programy sa realizujú prostredníctvom **Slovenskej záručnej a rozvojovej banky**, š.p.ú. (SZRB), vrátane záručného programu NARMSP financovaného programom PHARE. SZRB realizuje podporu podnikateľských subjektov 13 záručnými programami. Záruku je možné poskytnúť do výšky 85 % istiny úveru.

Exportno-importná banka bola založená dňa 1. júla 1997 na základe zákona NR SR č.80/97. EXIMBANKA podporuje vývozné a dovozné aktivity vývozcov a dovozcov financovaním vývozných úverov so zámerom zvýšiť konkurencieschopnosť tuzemských výrobkov a podporiť vzájomnú hospodársku výmenu Slovenskej republiky so zahraničím. Od 1.1. 2000 EXIMBANKA rozšírila objem financovania v špeciálnom programe navrhnutom pre MSP. Slovenská republika vstúpila do 3. viacročného programu pre MSP v EÚ v roku 1999.

Seed Capital, s. r. o. - fond rizikového kapitálu je 100% dcérska spoločnosť NARMSP. Cieľom programu je umožniť vznik a rozvoj nových malých a stredných podnikov a rozvinúť činnosť existujúcich podnikov. Pri investovaní sú preferované inovatívne projekty z oblasti priemyselnej výroby, výrobných služieb a aktívneho cestovného ruchu.

Finančné potreby

Financovanie podpory MSP plne zapadá do celkového kontextu štátnych rozpočtových výdavkov. Problémom naďalej však zostáva dostatočný objem zdrojov pre túto oblasť.

Požiadavky na finančné zabezpečenie rozpracovaných priorít a vybudovanie Centra pre výskum prostredia sú každoročne upresňované a predkladané vláde a parlamentu. V štátnom rozpočte pre rok 2000 bolo vyčlenené pre schválené štátne programy 225 mil. Sk.

Pri špecifikovaní zdrojov z programu PHARE sa pre roky 2000-2002 vychádzalo z disponibilných zdrojov zostatku COP 97 a COP 99 (SME) a v prípade schválenia projektu "Centrum pre výskum prostredia MSP" z COP 2000.

Štátne podporné programy	Finančné	potreby v mil.	Sk v rokoch	2000, 2001 a		2002	
				2000	2001	2002	2002
	ŠR	PHARE	ŠR	PHARE	ŠR	PHARE	
Podporný úverový program	200	200	*	*	*	*	
Mikropôžičková schéma	9	30	30	26	30	20	
Poradenské služby	5	9	8	9	8	9	
Program transferu technológií	5	-	5	-	5	-	
Program implementácie systému riadenia kvality	5	-	5	-	5	-	
Seed Capital-rizikový kapitál	-	42	40	-	40	-	

Prostriedky pre	inštitucionálne	zabezpečenie				
Centrum pre výskum prostredia MSP	-	12,6**	8,4**	25,2**	4,2**	12,6**

* vzhľadom na akumulovaný kapitál sa v rokoch 2001-2002 tento program realizoval z revolvingu.

** údaje sú aktuálne len v prípade zaradenia vybudovania Centra do COP 2000.

Podporný program vyhlásený Ministerstvom hospodárstva SR
na základe uznesenia vlády č. 701/2002

A. Predmet a účel podpory

Predmetom Podporného úverového programu (PÚP) je možnosť získania úverových zdrojov na založenie alebo rozvoj malých alebo stredných podnikov za výhodnejších podmienok.

Účelom podpory je posilnenie postavenia malých a stredných podnikateľov, podpora ich ďalšieho rozvoja a zvýšenie, resp. udržanie zamestnanosti.

B. Príjemca podpory

Príjemcami podpory môžu byť malí a strední podnikatelia v zmysle § 10, ods. 1. zákona NR SR č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení zákona č. 434/2001 Z. z., príp. neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej pomoci“).

C. Forma a rozsah podpory

Formou podpory je pomoc poskytovaná prostredníctvom zvýhodnenej úrokovej sadzby podľa § 5, ods. 1, písm. a) zákona o štátnej pomoci.

Žiadateľovi, ktorý spĺňa základné kritériá programu, môže byť poskytnutý úver až do výšky 10 mil. Sk s lehotou splatnosti do 8 rokov pri úrokovej sadzbe maximálne 10,8 % ročne. Vyčíslenie rozsahu štátnej pomoci spočíva v rozdiel medzi referenčnou sadzbou stanovenou Úradom pre štátnu pomoc na príslušné obdobie a úrokovou sadzbou uplatňovania v rámci PÚP, pričom táto pomoc sa vypočítava z 2/3 úverových zdrojov pri rovnomerných splátkach na obdobie 8 rokov. Na financovanie tohto programu prispievajú rovnakým dielom tri zdroje: štátny rozpočet, Komisia Európskej únie prostredníctvom programu PHARE a slovenské komerčné banky participujúce na realizácii PÚP.

D. Podmienky poskytnutia podpory

O úver z Podporného úverového programu sa môže uchádzať malý alebo stredný podnikateľ spĺňajúci podmienky § 10, ods. 1, písm. a) a c) alebo b) a c) zákona o štátnej pomoci. K žiadosti o úver sa priloží vypracovaný podnikateľský plán zameraný na oblasť výroby, remesiel, služieb alebo aktívneho cestovného ruchu.

E. Postup pri získaní úveru

Malý alebo stredný podnikateľ predloží žiadosť o poskytnutie úveru spracovanú vo forme podnikateľského zámeru vykonávateľovi programu – Národnej agentúre pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP), resp. jednej zo spolupracujúcich organizácií (sieť RPIC/BIC).

F. Poskytnutie úveru

Po splnení podmienok programu, vydaní kladného stanoviska RPIC/BIC alebo NARMSP a schválení podnikateľského zámeru úverovým výborom spolupracujúcej banky, je úver poskytnutý štandardnou formou využívanou aj pri komerčných úveroch.

G. Kontrola

Poskytovateľ, vykonávateľ a kontrolné orgány štátnej správy sú oprávnené kontrolovať použitie pridelených prostriedkov v súlade s § 10 zákona o štátnej pomoci, podmienok programu a uzatvorených zmlúv.

H. Kritériá hodnotenia účelnosti a efektívnosti

Hodnotenie bude realizované polročne v súlade s kritériami vypracovanými a schválenými Ministerstvom hospodárstva SR na základe uznesenia vlády SR č.669/2001 k návrhu programov kapitoly Ministerstva hospodárstva SR na rok 2002.

Doba trvania programu

Trvanie programu nie je časovo obmedzené, jeho ukončenie alebo zmeny podmienok budú včas oznámené poskytovateľom programu.

Správa

o priebehu realizácie podporných finančných programov pre malé a stredné podnikanie za II. polrok 2002

Úvod

V súlade s uznesením vlády SR č. 223 z 5. apríla 2000 minister hospodárstva SR pravidelne polročne informuje vládu o realizácii podporných finančných programov pre malé a stredné podnikanie. Predkladaná správa prezentuje využívanie podporných finančných programov vytvorených zo zdrojov štátneho rozpočtu, Programu PHARE a komerčných bánk za II. polrok 2002, ako aj ďalšie finančné programy, ktoré napomáhajú rozvoju malého a stredného podnikania. Podporné programy podľa formy pomoci možno rozdeliť nasledovne:

- **záručné programy** - poskytovateľ - Slovenska záručná a rozvojová banka

- **úverové programy** - poskytovateľ - Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania
 - Slovenska záručná a rozvojová banka
 - Spoločnosť zárodkového kapitálu
 - EXIM Bank of Japan
 - Slovensko - americký podnikateľský fond
 - EXIMBANKA SR

- **príspevkové programy** - poskytovateľ - Ministerstvo hospodárstva SR
 - Ministerstvo dopravy pôšt a telekomunikácií SR
 - Ministerstvo životného prostredia SR
- realizátor - Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania
 - Slovenská záručná a rozvojová banka

- Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

- **kapitálové vstupy** - poskytovateľ- Spoločnosť zárodkového kapitálu
- Slovensko - americký podnikateľský fond

Priebeh realizácie podporných finančných programov pre malé a stredné podnikanie za II. polrok 2002

1. 1. Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP)

Dôležitou a neoddeliteľnou súčasťou činnosti NARMSP sú podporné programy realizované s finančnou účasťou štátneho rozpočtu ako aj fondov Komisie EÚ.

Príspevkové programy, ako podpora zavádzania systémov riadenia kvality, či transferu inovatívnych technológií sa u podnikateľskej verejnosti stretli so značným záujmom. Nosnými a veľmi opodstatnenými programami pre začínajúcich podnikateľov sú naďalej poradenské služby, ako aj vzdelávanie podnikateľov. Ich realizáciou sa odstraňujú bariéry nedostatočných manažérskych skúseností podnikateľov, ako aj nedostatočná znalosť zložitého právneho rámca podnikania.

V tejto súvislosti možno podporné programy realizované NARMSP rozdeliť:

- úverové** (Podporný úverový program, Mikropôžičkový program)
- príspevkové** (Transfer technológií, Program zavádzania systémov riadenia kvality - Kvalita, Schéma podpory medzinárodnej kooperácie-Subkontraktácia)
- kapitálové vstupy** (Seed Capital Company)

2. 1.1 Úverové programy

1.1.1 Podporný úverový program (ďalej len PÚP)

Hlavným cieľom Podporného úverového programu je umožniť malým a stredným podnikateľom prístup k investičnému a prevádzkovému kapitálu formou strednodobého a dlhodobého úveru za výhodnejších podmienok ako sú bežne poskytované komerčnou sférou. Podporný úverový program je určený malým a stredným podnikateľom, zamestnávajúcim menej ako 250 zamestnancov, ktorí podnikajú v oblasti výroby, remesiel, služieb a aktívneho cestovného ruchu. Podnikatelia, ktorí spĺňajú kritériá programu, môžu požiadať o poskytnutie úveru v maximálnej výške 5 mil. Sk s dobou splatnosti do 5 rokov pri maximálnej úrokovej sadzbe 10,8% ročne.

Na realizácii programu sa podieľalo šesť komerčných bánk: Istrobanka, a.s., Ľudová banka, a.s., Slovenská sporiteľňa, a.s., Tatra banka, a.s., UniBanka, a.s. a Všeobecná úverová banka, a.s.

V novembri 2002 došlo k úprave podmienok a kritérií programu. Zmluvy boli doposiaľ podpísané so štyrmi spolupracujúcimi bankami (Istrobanka, a.s., Tatra banka, a.s., UniBanka, a.s. a Všeobecná úverová banka, a.s.) Podľa nových podmienok výška úveru pre jeden podnikateľský zámer nesmie prekročiť 10 mil. Sk, pričom doba splatnosti úveru je 8 rokov. Minimálna úroková sadzba bola v roku 2002 stanovená na 9,76% ročne a maximálna úroková sadzba na úroveň 10,8% ročne.

V II. polroku 2002 bolo poskytnutých 26 úverov v celkovom objeme 90,960 mil. Sk. Kumulatívne od začiatku realizácie programu bolo poskytnutých 1.159 úverov v objeme 3 787,517 mil. Sk a udržaných, resp. vytvorených 39 551 pracovných miest, z toho 879 pracovných miest za úvery poskytnuté v II. polroku 2002. V priebehu roku 2002 bolo poskytnutých 49 úverov v celkovom objeme 166,493 mil. Sk (príloha, tab. č. 1.)

Podľa predmetu podnikania úvery v II. polroku 2002 smerovali do výroby kovov, plastov (6 úverov), služieb (7 úverov), drevárskeho priemyslu (7 úverov), textilnej výroby (3 úvery), potravinárskej výroby (1 úver), energetiky (2 úvery).

Od začiatku realizácie programu bolo celkom splatených 591 úverov v objeme 1.767.868 mil. Sk. Z celkového počtu dovtedy poskytnutých úverov je 109 klientov, ktorí meškali so splácaním minimálne dvoch splátok istiny. Celkový podiel takýchto klasifikovaných úverov predstavoval 9,40 % zo všetkých dovtedy poskytnutých úverov. Celková výška nesplatennej istiny bola 218.958 mil. Sk, čo predstavovalo 5,78 % z celkovej výšky poskytnutých úverov. V porovnaní s predchádzajúcim polrokom sa znížil podiel problémových úverov a taktiež poklesol aj podiel nesplatennej istiny o 0,12 %, objem nesplatennej istiny v absolútnych hodnotách vzrástol.

1.1.2 Mikropôžičkový program

V roku 1997 začala Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania prostredníctvom troch Regionálnych poradenských a informačných centier v Považskej Bystrici, Zvolene a Prešove s realizáciou pilotného projektu Mikropôžičkového programu. Jeho hlavným cieľom bolo riešiť problém prístupu malých podnikateľov v regiónoch k malým úverom. Program je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 20 pracovníkov. Záujem podnikateľov o mikropôžičky predstihol očakávania a koncom II. polroku 2002 program realizovalo už päťnásť centier pokrývajúcich plošne celé územie Slovenskej republiky. Zároveň s ohľadom na vývoj situácie na peňažnom trhu, ako aj s ohľadom na potreby podnikateľov vstúpili do platnosti nové podmienky realizácie Mikropôžičkového programu.

Mikropôžičku možno použiť na obstaranie hnutel'ného a nehnuteľného investičného majetku, rekonštrukciu prevádzkových priestorov alebo nákup potrebných zásob a surovín. Minimálna výška mikropôžičky je 50 tis. Sk a maximálna výška je 800 tis. Sk. Lehota splatnosti je stanovená od 6 mesiacov do 3 rokov. V rámci programu je možné poskytnúť odklad splátok istiny maximálne na 6 mesiacov.

V priebehu II. polroku 2002 predložilo žiadosť o poskytnutie mikropôžičky 185 záujemcov, pričom bolo poskytnutých 132 mikropôžičiek v celkovej výške 56 186 258,- Sk. Počas II. polroku 2002 bolo evidovaných 13 problémových mikropôžičiek (t.j. tých, ktoré meškajú s viac ako 2 splátkami) vo výške nesplatennej istiny 2 183 217 Sk. V priebehu roku 2002 predložilo žiadosť o poskytnutie mikropôžičky 368 záujemcov, pričom bolo poskytnutých 244 mikropôžičiek v celkovej výške 95 092 338 Sk. Celkovo bolo v rámci Mikropôžičkového programu od začiatku jeho realizácie poskytnutých 529 mikropôžičiek vo výške 182 927 890 Sk. Priemerná výška mikropôžičky je 345 799 Sk. Od začiatku programu bolo splatených v plnej výške 183 mikropôžičiek. Ďalším dôležitým faktorom pri realizácii Mikropôžičkového programu je jeho dopad na zamestnanosť v regiónoch. Celkovo bolo od začiatku poskytovania mikropôžičiek vytvorených 820 a udržaných 875 pracovných miest.

1.2 Rizikový kapitál

1.2.1 Spoločnosť zárodkového kapitálu (Seed Capital Company)

Hlavnou charakteristikou spoločnosti zárodkového kapitálu (ďalej len SCC), ktorá bola založená v roku 1994 Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania, je investovanie do základného imania firmy. Spoločnosť riadi fond štartovacieho kapitálu, z ktorého sa vykonávajú investície do výšky 5 mil. Sk pre malých a stredných podnikateľov na Slovensku. Program je financovaný z prostriedkov programu PHARE. Cieľom spoločnosti je finančnými investíciami umožniť vznik a rozvoj nových podnikov a rozvinúť činnosť existujúcich podnikov. Pri investovaní sú preferované najmä projekty z oblasti priemyselnej výroby, výrobných služieb a aktívneho cestovného ruchu.

V priebehu II. polroku 2002 sa uskutočnili 2 zasadnutia Investičného výboru. Ostatné aktivity fondu boli zamerané na monitoring 23 spoločností nachádzajúcich sa v portfóliu spoločnosti. Celkovo bolo v II. polroku 2002 nainvestovaných 7,7 mil. Sk. Do základného imania spoločností bolo nainvestovaných 1,1 mil. Sk a 6,6 mil. Sk boli investície vo forme úveru.

Kumulatívne k 31.12.2002 Investičný výbor prerokoval 56 investičných návrhov. Doposiaľ bolo uskutočnených 51 investičných akcií do 24 spoločností. Do týchto spoločností nachádzajúcich sa v portfóliu Seed Capital Company, s.r.o. bola investovaná celková čiastka 116,79 mil. Sk. Čiastka 73,36 mil. Sk bola poskytnutá do základného imania spoločností a 43,43 mil. Sk vo forme úveru.

V priebehu II. polroku 2002 bolo v rámci úverových programov realizovaných NARMSP poskytnutých 163 úverov, resp. pôžičiek v celkovej výške 153 746 tis. Sk.

1.3 Príspevkové programy

1. 1.3.1 Program Transferu technológií

Štátny program Transfer technológií navrhla a od roku 2000 realizuje NARMSP s cieľom podpory orientácie malých a stredných podnikov na zavádzanie a využitie progresívnych technológií. Filozofia tohto grantového programu vychádza z faktu, že flexibilita malých a stredných podnikov umožňuje pomerne rýchle inovácie, čo je podmienkou konkurencieschopnosti celého slovenského hospodárstva. V rámci programu je v súčasnosti možné poskytnúť príspevok až do výšky 50% oprávnených nákladov, max. však do výšky 1 mil. Sk.

V II. polroku 2002 bolo prijatých 28 žiadostí o grant, z ktorých bolo 12 posudzovaných. Na základe oponentských posudkov grantová komisia rozhodla o udelení grantu na 7 projektov v celkovej výške 7.150.000 Sk. Od roku 2000 bolo poskytnutých- vyplatených spolu 11 grantov v celkovej výške 8.020.000 Sk.

1.3.2 Program implementácie systémov riadenia kvality – KVALITA

V snahe posilniť konkurencieschopnosť slovenských malých a stredných podnikateľov (ďalej len MSP) schválila vláda SR financovanie podporného programu implementácie systémov riadenia kvality - KVALITA. Predmetom programu je:

- a) podpora vzdelávania a poradenstva pre malých a stredných podnikateľov v etape prípravy a budovania systému kvality,
- b) zníženie nákladov podnikov na certifikačný proces.

Cieľom programu Kvalita je podporiť zavádzanie systémov riadenia kvality (v súlade s medzinárodnými normami ISO 9000, VDA, BS, QS a ISO 14000) v sektore MSP, zvýšenie kvality výrobkov a služieb, ako aj počet MSP certifikovaných podľa uvedených noriem.

V II. polroku 2002 výberová komisia pre pridelovanie grantov zasadala dvakrát. Spolu bolo prejednaných 184 žiadostí o grant, z toho 91 na poradenstvo a vzdelávanie (PV) a 93 na certifikačný proces (C) pre 101 podnikov. Zrealizovalo sa 134 grantov 77 firmám. Z toho 65 na (PV) a 69 na (C) v celkovom objeme 7 275 236 Sk. Od začiatku programu do 31. 12. 2002 bolo vyplatených 254 grantov 151 podnikom v celkovom objeme 15. 275 236 Sk.

3. 1.3.3 Schéma podpory medzinárodnej kooperácie - Subkontraktácia

Predmetom schémy je podpora pri vytváraní prijateľných podmienok pre nadviazanie výrobnjej kooperácie so zahraničnými odberateľmi, a to formou finančného príspevku na účasť slovenských malých a stredných podnikov na zahraničných subkontraktačných veľtrhoch. Podpora spočíva v poskytnutí dotácie vo výške 75 % oprávnených nákladov (cestovné náklady a ubytovacie náklady) a úľavy vo výške 75 % oprávnených nákladov (prenájom výstavných priestorov, účastníckych poplatkov na medzinárodných subkontraktačných veľtrhoch). Cieľom pomoci je sprístupnenie výrobných schopností slovenských podnikov zahraničným odberateľom a nadviazanie výrobnjej kooperácie.

V priebehu II. polroku 2002 bola v rámci programu poskytnutá pomoc 6 podnikateľom vo výške 594 340 Sk.

Od roku 2000 bol program financovaný z prostriedkov štátneho rozpočtu. Počas tohto obdobia bolo v rámci uvedeného programu kumulatívne podporených 18 podnikateľských subjektov v celkovej výške 958 200 Sk.

V priebehu II. polroku 2002 bolo prostredníctvom príspevkových programov NARMSP vyplatených celkovo 90 príspevkov vo výške 15 019 576 Sk.

2. Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.

Slovenská záručná a rozvojová banka, je akciovou spoločnosťou so 100% účasťou štátu, so špecifickou činnosťou zameranou na podporu financovania malých a stredných podnikateľov, ktorých definícia je legislatívne kompatibilná s Európskou úniou. Banka zabezpečuje financovanie malého a stredného podnikania prostredníctvom a.) záručných, b.) úverových a c.) príspevkových programov na princípoch plne porovnateľných a kompatibilných s obdobnou legislatívou Európskej únie.

Osobitosť a jedinečnosť postavenia SZRB, v systéme podpory malého a stredného podnikania, spočíva v poskytovaní bankových podpôr kombinovaným spôsobom. Svoje podporné programy malému a strednému podnikateľskému stavu realizuje SZRB vo forme poskytovania záruk, úverov a nenávratných finančných príspevkov, na podnikateľskú činnosť aj s uplatňovaním mnohosektorovej podpory, napr. rozvoj miest, obcí a regiónov, poľnohospodárskej výroby, bytovej výstavby, cestovného ruchu, úspor palív a energie a pod. Svoje nezastupiteľné miesto v činnosti banky má aj podpora začínajúcich malých a stredných podnikateľov, ako aj živnostníkov, ktorí nie sú cieľovou skupinou všetkých komerčných bánk.

Banka na základe analýzy úverovania malých podnikateľov dospela k záveru, že tento segment má sťažený prístup k úverovým zdrojom. Preto SZRB pripravila projekt „Program priameho úverovania malých podnikateľov“. V rámci tohto programu, sú poskytované úvery do 3 mil. Sk priamo, malému podnikateľovi, prostredníctvom SZRB.

Ku koncu roka 2002 SZRB spolupracovala so 14 komerčnými bankami a 2 stavebnými sporiteľňami na základe zmlúv o spolupráci. Slovenská záručná a rozvojová banka má vo svojom portfóliu 11 záručných, 8 príspevkových, 4 nepriame úverové programy a 7 priamych úverových programov.

2.1 Záručné programy

- Bankovú záruku, v zmysle nového záručného mechanizmu SZRB, platného od roku 2000, je možné poskytnúť max. do 65% oprávnených nákladov, pokiaľ sa štátna pomoc poskytuje malým a stredným podnikateľom podnikajúcim v okrese podľa § 6 ods. 1 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci. Od 1. novembra 2001 vstúpil do platnosti zákon č. 434/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 231/1999 Z. z.. Táto novela zákona vylúčila z oprávnených nákladov náklady na obstaranie dopravných zariadení a dopravných prostriedkov s výnimkou železničných. Maximálna výška úveru poskytovaného úverujúcim peňažným ústavom je 100 mil. Sk. Maximálna výška záruky je 65 mil. Sk a doba splatnosti záruky je 10 rokov.

Záruku je možné poskytnúť prostredníctvom jedného z nasledovných záručných programov:

1. Program na podporu malého a stredného podnikania formou poskytovania bankových záruk na finančné úvery
2. Program na podporu malého a stredného podnikania formou poskytovania protizáruk na zahraničné úvery
3. Program na podporu malého a stredného podnikania formou poskytovania bankových záruk na „predhypotekárne úvery“
4. Program podpory rozvoja bytovej výstavby realizovanej formou bankových záruk za úvery
5. Program na podporu zabezpečenia sezónnych poľnohospodárskych prác formou poskytovania záruk
6. Program na podporu malých a stredných poľnohospodárskych subjektov formou poskytovania bankových záruk na finančné úvery a jednorazových nenávratných finančných príspevkov
7. Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy v SR
8. Program na podporu malých a stredných poľnohospodárskych subjektov formou vystavenia bankových záruk na úvery účelovo určené na nákup agrochemikálií a hnojív
6. Program na podporu poľnohospodárskych subjektov formou poskytovania bankových záruk na zmenkové obchody
7. Program podpory nákupu novej poľnohospodárskej a potravinárskej techniky a technológie formou poskytovania bankových záruk na úvery
8. Program podpory nákupu nehnuteľného majetku vrátane súvisiaceho hnutel'ného majetku od úpadcu prostredníctvom správcu konkurznej podstaty, exekútora, resp. likvidátora formou poskytovania bankových záruk na úvery.

4. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Pilotná grantová schéma pre rozvoj cestovného ruchu - priamo realizovaný Projekt PHARE

Podprogram je pokračovaním programu Pilotná grantová schéma pre rozvoj cestovného ruchu (PGS), ktorý Ministerstvo hospodárstva SR pripravilo v rámci Špeciálneho prípravného programu pre štrukturálne fondy EÚ v SR, priorita B (SPP) programu Európskej únie Phare SR9808.04. PGS v rokoch 2001 fungovala na základe postupov a pravidiel programov EÚ patriacich pod Európsky fond regionálneho rozvoja. Jej hlavným cieľom bola príprava podmienok na využívanie finančných prostriedkov z verejných zdrojov v podobe predstupových nástrojov EÚ a neskôr zo štrukturálnych fondov EÚ. Nakoľko finančné prostriedky nemohli byť vyčerpané v roku 2001, Ministerstvo hospodárstva SR získalo súhlas Európskej komisie na predĺženie možnosti čerpania finančných prostriedkov do 30. 6. 2002.

Podprogram je zameraný na podporu malých a stredných podnikateľov v cestovnom ruchu, miestne a regionálne združenia, mestá a obce a neziskové organizácie s aktivitami v cestovnom ruchu. PGS podporuje rozvojové aktivity cestovného ruchu investičného a neinvestičného charakteru v troch prioritných oblastiach: podpora podnikania, rozvoj ľudských zdrojov a regionálna a miestna spolupráca (budovanie partnerstva).

Pri investičných projektoch bola stanovená minimálna výška grantu 250 000,- Sk, maximálna výška grantu bola 2 000 000,- Sk (max. 35 % z celkových oprávnených nákladov). Pri neinvestičných projektoch bola určená minimálna výška grantu 150 000,- Sk, maximálna výška grantu 2 000 000,- Sk (50 - 75%).

Pilotná grantová schéma pre rozvoj cestovného ruchu v roku 2002 pokračovala dočerpaním finančných prostriedkov Phare (do 30. 6. 2002), dočerpaním prostriedkov štátneho rozpočtu v rámci dofinancovania (do 15. 12. 2002) vo výške 8 785 911,- Sk, ako aj prostriedkov štátneho rozpočtu na rok 2002 vo výške 45 000 000,- Sk.

Grantová schéma pre rozvoj cestovného ruchu bude pokračovať aj v rokoch 2003 – 2005. Na pokračovanie získalo Ministerstvo hospodárstva SR finančné prostriedky v rámci projektu Phare 2002 vo výške 3,5 mil. EUR. V súčasnosti sa pripravuje projektový zámer na jej pokračovanie v rámci projektu Phare 2003.

5. Zahraničné úverové linky EIB a EXIM Bank of Japan

Financovanie malého a stredného podnikania na Slovensku podporuje od roku 1993, t.j. od svojho vzniku aj Národná banka Slovenska, prostredníctvom špeciálnych zahraničných úverových liniek. V období rokov od 1993 - 1997 podpísala NBS dve zmluvy s Európskou investičnou bankou (Pôžičky AGL a AGL II) a tri zmluvy s EXIM Bank of Japan, (TSL, TSL II a TSL III). Prostriedky z týchto pôžičiek boli určené na podporu súkromného podnikania na Slovensku. Konkrétne projekty boli financované vybranými komerčnými bankami na základe sprostredkovateľských zmlúv, ktoré majú uzatvorené s NBS.

Financovanie v rámci úverovej linky AGL a AGL II od Európskej investičnej banky bolo ukončené. Pôžička od Japan Bank for International Cooperation (pôvodne Export-Import Bank of Japan) bola poskytnutá prostredníctvom troch úverových liniek Two Step Loan (TSL I, TSL II, TSL III). V II. polroku 2002 boli čerpané iba revolvingové zdroje v rámci linky TSL III a bolo takto prefinancovaných 14 projektov v objeme 91.326.717,- Sk. Linka TSL I a TSL II nebola čerpaná.

Od roku 1993 sa kumulatívne zo zdrojov a revolvingu uvedených pôžičiek od EIB a JBIC prefinancovalo celkovo 1 122 projektov v celkovej výške 15,814 mld. Sk.

Pretože uvedené programy sú v súčasnosti v útlme, a podľa informácií NBS sa v r. 2003 nepredpokladá výrazné využitie týchto zdrojov na financovanie nových projektov, nebudú sa tieto programy v ďalších obdobiach sledovať v rámci „Správy o priebehu realizácie podporných finančných programov pre malé a stredné podnikanie.“

6. Slovensko - americký podnikateľský fond (SAEF)

Fond bol založený ako Česko-slovenský americký podnikateľský fond v roku 1991 s cieľom podporiť v bývalom Československu prechod na trhovú ekonomiku. Po rozdelení ČSFR v roku 1993 pokračoval fond vo svojej činnosti ako Slovensko-americký podnikateľský fond.

Cieľom fondu je pomáhať rozvoju malého a stredného podnikateľského stavu na Slovensku. Fond ponúka malým a stredným podnikateľom dva finančné programy:

- priame investície v rozsahu od 10 mil. Sk do 80 mil. Sk, ktoré sú určené pre existujúce malé a stredné podniky na Slovensku. Investície sú prednostne realizované formou úveru. Investície formou kapitálového vstupu sú realizované v menšej miere. V II. polroku 2002 boli realizované 2 priame investície vo výške 319 mil. Sk.
- v rámci malého úverového programu boli v II. polroku 2002 poskytnuté 2 úvery v celkovej výške 26,6 mil. Sk.

7. EXIMBANKA SR

EXIMBANKA SR bola zriadená zákonom NR SR č. 80/1997 Z.z. ako banka so špecifickými funkciami. Má formu štátneho peňažného ústavu a podporuje vývozné a dovozné aktivity vývozcov a dovozcov financovaním vývozných úverov, poisťovaním vývozných úverov a financovaním dovozných úverov so zámerom zvýšiť konkurencieschopnosť tuzemských výrobkov a podporiť vzájomnú hospodársku výmenu SR so zahraničím.

Eximbanka SR za obdobie II. polroka 2002 v rámci podpory výroby určenej na export podporila 8 projektov malých a stredných podnikateľov prostredníctvom úverových aktivít v celkovom objeme 205,5 mil. Sk a financovaním odkúpenia pohľadávok z vývozu 77 projektov v objeme 152,2 mil. Sk. Od začiatku realizácie programov pre malých a stredných podnikateľov, t.j. od roku 1998 kumulatívne k 31.12.2002 podporila v rámci programov v oblasti úverových aktivít celkom 56 projektov v objeme 1 233 mil. Sk a v rámci programov odkúpenia pohľadávok z vývozu 119 projektov v objeme 553,7 mil. Sk.

Zhrnutie

Z údajov, ktoré predložená správa poskytuje za obdobie II. polroka 2002 možno konštatovať, že popri Podpornom úverovom programe a Mikropôžičkovom programe realizovanom Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania, patria k ďalším významným úverovým programom pre malé a stredné podnikanie aj programy Podpora, Rozvoj a program Priamych úverov, ktoré realizuje Slovenská záručná a rozvojová banka. Zahraničné úverové linky EIB a JBIC, ktoré realizuje Národná Banka Slovenska, sú v súčasnosti už v útlme, úverovanie ide výlučne z revolvingových zdrojov. Prehľad o celkovej poskytnutej pomoci malým a stredným podnikateľom za sledované obdobie, ako aj kumulatívne výsledky jednotlivých podporných programov, ktorými sa zaoberá tento materiál, sú uvedené v prílohe v tab. č. 16.

Systém prezentovaný uvedenými úverovými linkami spolu so záručnými a podpornými schémami a so zárodkovým a rizikovým kapitálom pomáha eliminovať nedostatky rozvíjajúceho sa ekonomického prostredia v otázke prístupu ku kapitálu.

Banky nie sú vo všeobecnosti ochotné poskytovať úvery malým a predovšetkým začínajúcim firmám. Ostatné podmienky získania úveru, ktorými sú najmä vysoké požiadavky na záruky, sú pre realizáciu podnikateľského zámeru naďalej neakceptovateľné. Implementácia nového systému záruk, uvedeného na bankový trh Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou, š.p.ú., zatiaľ stále nepriniesla výraznejšie zlepšenie v tejto oblasti. Možné zlepšenie v tejto oblasti sa očakáva od fungovania registra záložných práv na hnutelný majetok. Výraznejšie zlepšenie situácie by prinieslo napríklad zriadenie ďalšieho záručného piliera, čo by napomohlo rozkladu rizika projektov začínajúcich MSP pre financovanie bankovým úverom.

Pozitívom je existencia vybudovaného inštitucionálneho systému finančnej podpory malých a stredných podnikov na Slovensku, ktorý dáva predpoklady na harmonizáciu existujúcich a zavádzanie nových produktov podpory a rozvoja malého a stredného podnikania.

V záujme podpory malého a stredného podnikania na Slovensku, ktoré je definované ako jedna z priorít hospodárstva, ako aj v súlade s konštatovaním komisie EÚ v pravidelnej hodnotiacej správe o stave pripravenosti SR na vstup do EÚ, je potrebné pokračovať v realizácii finančných podporných programov s orientáciou na ich dostupnosť pre sektor MSP. Existujúci systém podpory treba rozvíjať najmä implementovaním nových foriem financovania malého a stredného podnikania. Zároveň je potrebné sledovať vývoj na finančnom trhu a operatívne prispôbovať podmienky jednotlivých finančných podporných programov tak, aby napĺňali svoje poslanie a v maximálnej miere uľahčili pre podnikateľov prístup ku kapitálu.

V nadväznosti na prijatie Implementačných pravidiel na uplatňovanie ustanovení Rozhodnutia Asociačnej rady č. 6/2001 medzi Európskou úniou a Slovenskou republikou sa pristúpilo k úprave jednotlivých podporných programov. V tejto súvislosti boli upravené podmienky a kritériá niektorých podporných programov, čo sa v konečnom dôsledku pozitívne odrazí aj na výške poskytnutej pomoci podnikateľovi.

Pri zohľadnení čerpania finančných prostriedkov v rámci jednotlivých podporných programov v roku 2002, je možné konštatovať, že podporné programy určené malým a stredným podnikateľom sú na tento rok dostatočne finančne kryté. Pri návrhu ich finančného krytia boli plne zohľadnené súčasné potreby, ako aj absorpčná schopnosť potenciálnych príjemcov.